

Władysław Tadeusz Wisłocki

Ś.p. Jan Bronisław Richter

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 27/1/4, 186-188

1930

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE.

Ś. p. Kazimierz Bartoszewicz.

W dniu 20 stycznia r. b. zmarł w Krakowie ś. p. Kazimierz Bartoszewicz, wybitny publicysta, zasłużony badacz historii i literatury polskiej. Syn Juljana, historyka, urodził się 19 listopada 1852 roku; po ukończeniu studjów prawniczych i filozoficznych w Uniwersytecie Jagiellońskim zamierzał poświęcić się nauce, ale warunki życiowe nie dozwoliły urzeczywistnić zamierzeń, których celem było zdobycie katedry literatury polskiej. Wprzagnięty w jarzmo dziennikarskie przez całe życie nie wypuszczał z rąk pióra, był wydawcą i redaktorem pism politycznych i satyrycznych, zdobył głośne nazwisko jako subtelny i cięty feljetonista.

Poza pracą dziennikarską oddawał się z niezwykłym umiłowaniem studjom historycznym i literackim i pozostawił szereg cennych rozpraw naukowych i popularnych, porzrzucanych po rozmaitych dziennikach i tygodnikach; wystarczy wymienić prace: „Antysemityzm w literaturze XV i XVI wieku“, „Wojna żydowska“, „Rzeczpospolita babińska“, „Małpa - człowiek“, „Michał Bałucki“ i w. in. Pragnął swą puściznę ocalić od zapomnienia i w roku bieżącym wydał własnym nakładem pierwszy tom studjów p. t. „Szkice i portrety literackie“. (Kraków 1930). Miasto Łódź, któremu ofiarował ś. p. Bartoszewicz swe piękne zbiory historyczne i literackie, powinno zająć się kontynuacją tego wydawnictwa.

Cześć pamięci niestrudzonego pracownika, który zawsze walczył o prawdę i polskość.
R.

Ś. p. Jan Bronisław Richter.

Dnia 12 lutego br. zmarł w Pradze Dr. Jan Bronisław Richter, urzędnik Biblioteki Zakładu Narodowego im Ossolińskich we Lwowie, od lat szeregu członek Towarzystwa liter. im. A. Mickiewicza i współpracownik „Pamiętnika literackiego“.

Jako młody słuchacz wydziału filozoficznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, został oderwany przez wybuch wojny od ulubionego warstata pracy naukowej. Dostawszy się rychło do niewoli, przebywał lat kilka w głębi Rosji, gdzie osładzał sobie życie nauką języka rosyjskiego, studjum literatury i filozofji rosyjskiej. W chwili formowania się wojska polskiego w Rosji, śp. Richter zaciągnął się jako ochotnik do Legionów polskich, brał udział w walkach wojsk polskich i czeskich od Samary aż po Bajkał, od chwili powstania legionu polskiego w Rosji aż do poddania się tegoż w głębi Syberji. Dostał się po raz drugi do niewoli, a kiedy udało mu się powrócić do kraju, wstąpił natychmiast do szeregów młodej armji polskiej i pozostał w nich, dopóki kwestja granic naszego państwa nie została ostatecznie pomyślnie rozwiązana.

Teraz powraca śp. Richter do pracy naukowej, kończy przerwane wojną studja, a osiągnąwszy stopień doktora filozofji staje do pracy w szeregach urzędników Biblioteki Ossolińskich.

Obok pracy w Bibliotece Ossolińskich brał śp. Dr. Richter żywy udział w poczynaniach lwowskiego Koła Związku Bibliotekarzy Polskich.

Poza bibliotekarstwem, zajmował się śp. Zmarły bardzo żywo literaturą i filozofją polską i zagraniczną. Z tego zakresu napisał też szereg prac, zamieszczonych w czasopismach naukowych i prasie codziennej. Wymienimy tutaj najważniejsze. Więc w „Pamiętniku Literackim“ znajdujemy rozprawy: „O poetyce Euzebiusza Słowackiego słów kilka (R. 1913. str. 449—455), „Do genezy Farysa“ (R. 1925/26, str. 417—418). W „Ruchu Literackim“ pomieszczono prace: „Romantyzm i uniwersalizm“ (R. 1927 str. 257—265). „Nowy pogląd na romantyzm. Subjetywizowany okazjonalizm Karola Schmitta“ (R. 1928 str. 129—139). „Historja i nauka literatury: na I Zjeździe Filologów Słowiańskich w Pradze“ (R. 1929. str. 265—270). W „Przeglądzie Współczesnym“ drukuje ś. p. Dr. Richter rzecz p. t. „Jednostki a zbiorowość“ (R. 1926. P. XVI, str. 391—394), w „Roczniku Zakładu Narodowego im. Ossolińskich T. I—II“ ogłasza rozprawę „Pierwiastki indywidualistyczne w twórczości Mickiewicza“, w „Ruchu Słowiańskim“ daje pracę „Rola krytyki literackiej w Rosji Sowieckiej“ R. 1929 i t. d. Inne mniejsze lub większe jego artykuły, rozprawki i recenzje znajdujemy w „Słowie Polskiem“, „Przewodniku Bibliograficznym“, „Slovenským Přeľadzie“, „Myśli Narodowej“, „Gazecie Warszawskiej“ i „Kwartalniku Historycznym“.

Zmarły do ostatnich dni swego życia nie ustawał w pracy naukowej. Na parę dni jeszcze przed śmiercią nadesłał z Pragi do Lwowa rękopis większej pracy p. t. „Z zagadnień współczesnej biografiki“. Rozprawa ta zostanie ogłoszona niedługo nakładem Ossolineum.

Wśród papierów Zmarłego znajduje się bogactwo materiałów, przeważnie literackich, szereg prac rozpoczętych, naszkicowanych lub znajdujących się w dalszym stadium opracowania. Dowód to wielkiej pracowitości i zdolności Dra Richtera.

Śmierć wyrządziła nauce polskiej wielką krzywdę, zabierając w pełni wieku wybitnego pracownika.

Cześć jego pamięci.

W. T. W.
